

Stichting CBK Zuidoost

Geadviseerd subsidiebedrag: € 0

Gevraagd subsidiebedrag: € 393.250

Over de instelling

Stichting Centrum Beeldende Kunst Zuidoost (hierna: SHEBANG), multidisciplinair, ontwikkelinstellingen, Amsterdam

SHEBANG is een consortium van Bijlmer Parktheater (BPT), Imagine IC (IIC) en Centrum voor Beeldende Kunst Zuidoost (CBK Zuidoost). De laatste treedt op als penvoerder. De instelling omschrijft zichzelf als 'een interdisciplinair laboratorium waar actuele thema's via cocreatie tussen makers en bewoners worden uitgediept'. SHEBANG, wat letterlijk 'de hele keet' betekent, nodigt theatermakers, beeldend kunstenaars, schrijvers, choreografen, spoken word-artiesten, wetenschappers, architecten en politici uit om in Amsterdam Zuidoost de verbinding tussen kunst en cultuur en de maatschappij te herstellen.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.47 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) oordeelt positief over de aanvraag van SHEBANG. Na zorgvuldige weging van de aanvragen binnen dezelfde categorie adviseert de raad echter om SHEBANG geen subsidie toe te kennen. Hij verwijst voor een toelichting op de afweging naar de inleiding bij deze categorie.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

SHEBANG ontstond in 2019 uit een samenwerking van drie gesubsidieerde instellingen in Amsterdam-Zuidoost. In dit stadsdeel zijn in de afgelopen halve eeuw veel verschillende culturen samengekomen. Het is volgens de aanvrager de meest gemengde stedelijke omgeving van Nederland en daar ligt een relatie met het artistieke plan van SHEBANG. De Bijlmer is gebouwd in een moderne, utopische bouwstijl. De bewoners kwamen uit diverse delen van de wereld en namen hun culturele wortels mee. Uit die mix is een nieuwe cultuur ontstaan, 'een mash-up van tradities die op een bijzondere manier richting geeft aan iets anders, iets nieuws,' aldus SHEBANG in de aanvraag. Per jaar staat één thema centraal dat vanuit het perspectief van drie verschillende onderzoekers of programmamakers wordt benaderd. De werkwijze is interdisciplinair en de instelling betreft het publiek bij de activiteiten.

Voor de raad staat de inhoudelijke kwaliteit van de drie partners aan het ontwikkelprogramma (Bijlmer Parktheater, Imagine IC en Centrum voor Beeldende Kunst Zuidoost) buiten kijf. SHEBANG is een interessant initiatief en relevant voor de actuele culturele en maatschappelijke ontwikkelingen. De betrokken makers maken werk van hoge kwaliteit en er ligt een sterke visie aan de plannen ten grondslag. De raad vindt de onderwerpen urgent en het is goed dat de makers van elkaar verschillen in leeftijd, ervaring en achtergrond. Zo kunnen interessante kruisbestuivingen ontstaan. De vraag is wel of het hier gaat om talentontwikkeling, waar tijd voor nodig is, of om experiment, wat een eenmalig karakter heeft.

SHEBANG werkt met 'blokken' waarin de onderzoeken plaatsvinden. Hierbij zijn behalve kunstenaars wetenschappers, journalisten en bewoners betrokken. De samenstelling van een artistiek team is afhankelijk van de thema's die in de blokken behandeld worden. De curatoren/programmamakers kunnen zelf bepalen hoe ze met het thema omgaan en kijken met een originele blik naar de onderwerpen. Zij geven opdrachten aan makers uit meerdere disciplines. De schotten tussen de disciplines worden doorbroken, evenals de afstand tussen kunst en samenleving. Het multidisciplinaire genre (beeldende kunst, erfgoed en podiumkunsten) is uniek. In de reeds voltooide blokken heeft SHEBANG bewezen vanuit een artistieke zeggingskracht diep in te gaan op maatschappelijke issues zoals gentrificatie, queerness en gender. Het project 'Trans Pleasure Trans Activism' bijvoorbeeld, een onderzoek naar gender en queerness, was een geslaagd project, dat veel nieuwe vragen opleverde. Door de uitkomst en het proces te archiveren, kan dit onderzoek van groot belang zijn in de toekomst.

De thema's voor de aankomende jaren zijn veelbelovend. Gezien de relevantie is de raad nieuwsgierig naar de uitkomsten van de geschetste onderzoeklijnen. SHEBANG faciliteert onderzoek naar maatschappelijke thema's die interdisciplinair worden benaderd. Dat kan volgens de raad mooie projecten opleveren. SHEBANG werkte in de subsidieperiode 2021 - 2024 met 26 deelnemers (makers plus cocreators) per jaar en wil op deze voet verdergaan. Het vakmanschap van de programmeurs, kunstenaars en andere genoemde creatieven is groot. SHEBANG kiest voor gevestigde namen en laat hen ten behoeve van het project opdrachten geven aan nieuwkomers. Er is bij SHEBANG geen sprake van coaching of begeleiding van (jonge) talenten.

SHEBANG stelt in de aanvraag dat zij landelijke betekenis heeft, maar die is er volgens de raad nu nog niet. Door het interdisciplinaire en vernieuwende karakter van het programma is er wel vanuit het hele land belangstelling voor de activiteiten van SHEBANG. In de beschreven activiteiten voor de subsidieperiode 2025 - 2028 zijn alle betrokkenen werkzaam in Nederland. De onderzoeken zelf zijn lokaal gebonden, terwijl de onderwerpen internationaal zijn. SHEBANG werkt, zoals men zegt: 'lokaal'. In de aanvraag worden internationale

inspiratiebronnen genoemd, waaronder het Zuid-Afrikaanse Centre for the Less Good Ideas van William Kentridge. Hoe het onderzoek van SHEBANG internationaal onder de aandacht wordt gebracht, vermeldt de aanvraag niet.

Maatschappelijke betekenis

In de missie en visie van SHEBANG ligt de nadruk op maatschappelijke betekenis. De instelling wil niet alleen de muren slechten tussen de kunstdisciplines, maar ook die tussen de maker en het publiek. In de periode 2021 - 2024 is het SHEBANG niet gelukt een vaste locatie te bemachtigen. De plek in Amsterdam-Zuidoost waar de instelling nu bivakkeert, is de tweede tijdelijke plek. SHEBANG is begonnen in de Broedplaats LOLA BAE. Het praktische ongemak nog niet fysiek gevestigd te zijn, heeft geleid tot het versneld ontwikkelen van een digitale identiteit, blijkt uit de aanvraag.

Het werk van SHEBANG is maatschappelijk relevant, oordeelt de raad. De instelling brengt veel teweeg en maakt zich hard voor verschillende groepen in de samenleving. De instelling is reflectief en past veel tools toe om te werken aan haar maatschappelijke betekenis en aan toepassing van de codes. Wat betreft de Code Diversiteit & Inclusie is SHEBANG een voorbeeld voor anderen. Culturele diversiteit zit in het DNA van de instelling. Op alle vlakken resoneert deze code door in de plannen en in de organisatie van de instelling.

De aanvraag licht toe hoe makers, programma en thema's zich tot elkaar en tot de maatschappij verhouden. De deelnemers onderzoeken en becommentariëren lokale en globale ontwikkelingen, relevant voor de samenleving, onder de hoede van een curator/programmamaker. Eén van de uitgangspunten is dat bewoners op elk niveau betrokken worden, op verschillende publieke momenten. Nationaal ziet SHEBANG raakvlakken met bijvoorbeeld de PeerGroup in Drenthe, waar net als bij SHEBANG 'echte mensen', ergo de lokale bevolking, het vertrekpunt vormen.

Alle onderwerpen zijn actueel en gaan over relevante maatschappelijke issues, zoals de kloof tussen samenleving en politiek, de klimaatcrisis of de vernietigende kracht van het kapitalisme. Deze onderwerpen worden onderzocht door makers die een eigen perspectief inbrengen (dekolonisatie, etno-ecofuturisme, gentrificatie), zodat de opbrengst kan bestaan uit werkelijk nieuwe inzichten. Op die manier draagt het programma bij aan de maatschappelijke discussie over deze onderwerpen en is het ook interessant voor beleidsmakers. De raad merkt op dat politici, stadsontwikkelaars en deskundigen werden genoemd voor de periode 2021 - 2024, maar voor de nieuwe subsidieperiode meldt de aanvraag niets over het actief benaderen van andere sectoren, terwijl de onderwerpen daartoe veel gelegenheid geven.

SHEBANG gaat in de aanvraag beperkt in op sociale veiligheid op de werkvloer en gaat niet in op een gezonde werkomgeving. Voor haar beloningsbeleid volgt SHEBANG een cao uit de sector podiumkunsten. Op afspraken over honorering wordt in de aanvraag voldoende ingegaan. De instelling beloont makers conform de cao Nederlandse Podia of de regeling Kunstenaars Honoraria. De marges voor de projecthonoraria voor kunstenaars liggen ver uit elkaar zonder dat er een tijdsaanduiding is aangegeven, waardoor het voor de raad moeilijk is te beoordelen of de tarieven fair zijn.

Toegankelijkheid

De programmering van SHEBANG bestaat uit thema's en onderwerpen die voortkomen uit de interculturele samenleving in Amsterdam-Zuidoost. De instelling streeft naar interactiviteit met het publiek om zo een kritische attitude te activeren. De drijfveer is inclusief te zijn en een omgeving te bieden waarin iedereen zich veilig voelt. Door inclusief te programmeren herkent het publiek zich in het aanbod en voelt het zich gerepresenteerd. Publiek wordt actief meegenomen als kijker of als deelnemer. 'Dit publiek is divers in leeftijd, etnische achtergrond en opleidingsniveau,' stelt SHEBANG in de aanvraag.

De raad vindt het publieksbereik, met 10.000 bezoekers per jaar inclusief online-bezoek, erg klein. In de praktijk zal het volgens de raad makkelijker zijn publiek te verbinden aan een specifiek programma of een inhoudelijk 'blok' dan aan het geheel van de programmering. Toegankelijkheid is wel een ambitie van de instelling. SHEBANG neemt het '*pay what you can*'-principe niet als uitzondering maar als uitgangspunt. Dat vindt de raad een mooie manier om een drempel weg te nemen. De digitale middelen worden eveneens gebruikt voor verschillende vormen van presentatie en kennisdeling.

SHEBANG benadert het publiek via de publieksdata van haar drie partners. Het publieksbeleid van SHEBANG is nog in ontwikkeling. Er is een algemene analyse van verschillende publieksrelaties, maar in de aanvraag licht de instelling niet toe hoe ze die publieksgroepen zou kunnen benaderen. Er zijn plannen om de toegankelijkheid van de huidige presentatieplek te vergroten, maar het gebruik van deze locatie is onzeker. SHEBANG zelf heeft het over een 'semipermanent onderkomen'. De activiteiten kunnen in principe op andere locaties plaatsvinden. De instelling is niet van plan te gaan reizen, bezoeken buiten de standplaats moeten digitaal plaatsvinden.

Toegankelijkheid via de digitale weg zal nog worden uitgebreid. In potentie komt er veel toepasselijk materiaal beschikbaar om online te zetten. Dat biedt kansen het bereik te vergroten. De manier waarop SHEBANG te werk gaat met het archiveren vindt de raad interessant. Dit geldt ook voor het onderhouden van internationale netwerken via internet. SHEBANG heeft geen plannen om scholieren te betrekken bij de 'blokken'. Er was eerder een samenwerking met

hbo-opleidingen op het gebied van kunst en cultuur, maar hierover staat niets in de toekomstige plannen. De raad mist dan ook een link met educatie in de aanvraag.

Bedrijfsmatige gezondheid

Stichting CBK Zuidoost was in 2022 financieel gezond. De ingediende begroting voor SHEBANG over 2025 - 2028 is niet sluitend. Het overschot uit 2025 is onvoldoende om de tekorten in de jaren 2026 - 2028 op te vangen. De instelling geeft aan zich bewust te zijn van de effecten van de mogelijk hoge inflatie. Zij geeft echter niet aan hoe zij hiermee zal omgaan. Er is geen inflatiecorrectie toegepast op de periode 2026 - 2028. Dit betekent dat er mogelijk jaarlijks een groter tekort zal ontstaan.

CBK Zuidoost is penvoerder en als zodanig de aanvrager. Het bestuur van CBK Zuidoost onderschrijft de Governance Code Cultuur. Van de andere twee aanvragers zijn geen gegevens inzake hun bedrijfsmatige gezondheid en governance aangeleverd. Alle drie de partners ontvangen al lang meerjarige subsidies en genereren eigen inkomsten. Zij nemen samen de financiële en juridische verantwoordelijkheid voor SHEBANG. De publieksinkomsten van SHEBANG zijn met 1 procent bijzonder laag. De raad ziet SHEBANG, een consortium dat nog geen rechtspersoon is, als startende organisatie die zich nog onvoldoende heeft bewezen. Een plek in de BIS vindt de raad op dit moment geen logische vervolgstap.

Geografische spreiding

SHEBANG is gevestigd in Amsterdam. Binnen de categorie Ontwikkelinstellingen zijn er meer aanvragers dan beschikbare plekken. Een goede geografische spreiding kan worden gerealiseerd op basis van afweging van de vestigingsplaatsen van de aanvragers.